

Opersonliga konstruktioner

Thackston § 52

För att uttrycka okänt subjekt/agent använder svenska "man", passiv grammatisk konstruktion eller en omskrivning

T.ex. Man kan läsa denna text utan problem
 Denna text kan läsas utan problem
 Det går att läsa denna text utan problem

Persiska använder huvudsakligen tre olika strategier:

1. Opersonlig konstruktion

Opersonliga konstruktioner består av ett opersonligt verb (3 person singular) + kort infinitiv. De kan förekomma i presens eller förfluten tid enligt nedan.

a. *(na)bāyad* + kort infinitiv (=preteritumstam eller lång infinitiv minus *-an*) för att uttrycka stark nödvändighet (måste, bör absolut)

Presens: *bāyad goft* 'man måste, bör säga, det måste, bör sägas'
 nabāyad goft 'man bör inte säga, man får inte säga'

barā-ye dorost neveštan-e fārsi bāyad matnhā-ye farāvān x'ānd va emlā-e vāžehā-rā be xāter sepord

'för att (lära sig att) skriva persiska korrekt måste man läsa många texter och lägga stavningen av orden på minnet'

Förfluten tid: *mibāyest raft* 'man borde ha gått'
 nemibāyest raft 'man borde inte ha gått'

b. *(ne)mīšavad*+ kort infinitiv (=preteritumstam eller lång infinitiv minus *-an*) för att uttrycka möjlighet, förmåga (kan, det är möjligt att)

Presens: *mīšavad goft* 'man kan säga'
 nemīšavad goft 'man kan inte säga'

Förfluten tid: *mišod goft* ‘man kunde säga’

nemišod goft ‘man kunde inte säga’

c. (*ne*)*mitavān* + kort infinitiv (=preteritumstam eller lång infinitiv minus *-an*)
för att uttrycka möjlighet, förmåga (kan, det är möjligt att). Konstruktionen
med *mitavan* skiljer sig alltså inte i betydelse från den med *mišavad*, men den
förra förekommer i alla stilarter medan den med *mitavān* är begränsad till
högtidligare stil (framför allt poesi och sakprosa samt formaliserat talspråk)

Presens: *mitavān goft* ‘man kan säga’

nemitavān goft ‘man kan inte säga’

šedāhā-ye har zabān-rā mitavān be do goruh taqsim kard

‘man kan dela in varje språks ljud i två grupper, varje språks ljud kan delas in i
två grupper’

Förfluten tid: *mitavānest goft* ‘man kunde säga’

nemitavānest goft ‘man kunde inte säga’

2. Subjektet i 3 person plural

T.ex. *bačče-ye āhu-rā migirand, dar xānehā negāh midārand*

‘man fångar gasellens barn och håller dem som husdjur’ (ordagrant: behåller
dem hemma)

az ān pašm jurāb va pirāhan va pārčehā-ye pašmi dorost mikonand

‘av denna ull tillverkar man strumpor, skjortor och ylletyger’

šedā-ye avval-e kalame-ye mādar-rā dar engelisi be šurat-e “m” minevisand

‘det första ljudet i ordet moder på engelska skrivs som “m”’

3. Passivum (se Passiv grammatisk konstruktion)

T.ex. *ṣedā-ye avval va āḫar-e vāže-ye “with” dar zabān-e fārsi dide nemišavad*
‘det första och sista ljudet i ordet “with” på engelska finns (ordagrant: syns) inte i persiska, man finner inte det första och sista ljudet i det engelska ordet “with” i persiska’

qesmat-i az yek ṣafḥe be zir-e ṣafḥe-ye digar rānde mišavad
‘en del av en platta pressas (ordagrant: drivs) in under en annan platta’